

amelyen Leopold császárnak előterjesztvényei lettek volna tárgyalandók.

Augusztus 12-én még Szegeden volt a fejedelem, mert innét bocsátotta ki a főntebbi napról kelt ama nevezetes körlevelét, amelylyel minden hitfelekezetűeknek szabad vallás-gyakorlatot enged. De már másnap kimozdította onnét táborát, amely alkalommal a szegedi magyar lakosságot maga mellé fölszedvén, a fegyverfoghatókat táborában alkalmazta, a többi pedig az alsóvárosi szent Ferenc-rendü szerzetesekkel egyetemben Kecskemétre szállította át.

RAKÓCZI SZOBRA.

Ifjabb Vastagh György egyik legsikerültebbnek mondott alkotása a szegedi Rákóczi-szobor. A páncélos diszbe öltözött daliás alak, amelyről férfias erő sugárzik, könnyed lóratermettséggel, fesztelen, de imponáló tartásban ül a paripán, hajadon fővel, vállra omló fürtökkel, fölvetett, nyílt tekintettel, egyik kezében buzogányt tartva, mintha a fejedelmi hadvezér szemben állna a szabadságért harcoló seregével. A talapzat egyszerű, disztelen s két oldalán a fejedelem szavaiból vett idézetek ékesítik csupán. Az egyik oldalra jelmondatát vésték:

„Pro Deo, Patria et Libertate“.

AZ ÜNNEPSÉG PROGRAMJA.

Vasárnap reggel kilenc órakor a Rákóczi-egyesület diszzászlójának fölszentelése lesz a rókusai templomban, amelyen a vendégek és a szoborbizottság is testületileg vesznek részt. Innen a Kossuth Lajos-sugáruton át fölvonulás a Széchenyi-térre, ahol a vendégek, a szoborbizottság, a küldöttségek és a törvényhatósági bizottsági tagok a korzón, a szoborral szemben foglalnak helyet, míg a daloskörök, iskolai énekesek a Zsótér-ház és szobor közti utcárészen. A nem énekes tanulóok a Csekonics-utca vonalába eső aszfaltos utvonalon helyezkednek el.

A leleplezési ünnepély sorrendje a következő:

1. a tanulóifjuság és a daloskörök a Himnusz-t éneklék.
2. Jedlicska Béla dr szoborbizottsági elnök megnyitó beszéde.
3. Lázár György dr polgármester ünnepi beszéde, amely alatt a lepel lehull a szoborról.
4. Az öt egyesített daloskör a *Rákóczi trombitája* című dalt énekl.
5. A koszorúk elhelyezése.
6. A tanulóifjuság és daloskörök a Szózatot éneklék.

Déli 1 órakor a Kass-vigadóban közös ebéd.

Esti 8 órakor a Tisza-szálló összes termében Rákóczi-bál. (Belépődíj 2 korona, családjegy 3 személyre 5 korona.)

A RAKÓCZI DISZ-ZÁSZLÓ FELSZENTELÉSE.

A szegedi Rákóczi-egyesület, vasárnap délelőtt kilenc órakor szentelteti fel gyönyörű Rákóczi disz-zászlóját. A fölszentelési ünnepélyen Szeged egész közönsége résztvesz. Az ünnepélyen megjelennek az összes népkörök disz-zászlójuk alatt. Mise alatt ifj. Vastagh György szobrász művész, aki a Rákóczi szobrot készítette, énekelni fog régi Rákóczi egyházi dalokat. A zászló fölszentelése után

az egész ünneplő közönség együttesen fog a Rákóczi-szobor leleplezéséhez zenekar mellett fölvonulni. A Rákóczi-szoborra a Rákóczi-egyesület nevében Lantos Béla elnök helyezi le a koszorút rövid beszéd kíséretében. A Rákóczi-egyesület este kilenc órakor a Tisza-szálló nagytermében *Rákóczi-bálat rendez*, amely nagyszabásúnak és fényesnek ígérkezik.

Megemlítjük végül, hogy szombaton este félnyolc órakor a Rákóczi-egyesület zenével egybekötött lampionos menetet rendezett és a zászlóanyáknak szerenádót adott. A menet szépen sikerült. A színház esti disz-előadása után ismerkedési est volt a Kass-vigadóban. Igen sokan érkeztek meg már a mai napon is.

Szeged város utcáin, még a külvárosban is, rendkívül sok házat fellobogóztak.

Szeged ünnepe lesz ez a vasárnap!

Kissé meghámozom az intézményeiket.

Páris, augusztus.

II. Kerülgetem a Louvre-t, mint macska a forrókását. Körüljárom az egészet s csak aztán veszem magamat belé. Az nem szó: *pátina*, ami átfogja ezt a rengeteg épületet. A kapuknál, zászlóbokrétaik alatt a pirosnadrágos gyermekkatona. — Ugy szeretném meg simogatni a Louvre falát! De vész a kíváncsiság, mi van belül.

Az első, amibe beleakadtam, Nero bronz-szobra!

De így kikulturázódni. A kopierozók tömegében, láttam egy tisztas ősz asszonyt, a mint létrán füstötte *Van Dyck* „La vierge aux donatenrs“-ét. Finom fejű nő. Ő maga, érdemes a lefestésre. A Louvre képtárában csak csapatostul járnak az emberek — szinte én járok csak egyedül: de velem vannak „a keztyűs ember“ (*Tizian*), *Giergione* „Gitaros“-a *Messina* „Condottiere“-je, *Raphael* „fiatal embere“-e, *Bonington* (27 éves korában meghalt mondja a felírás) „Vén gouvernante“-je, *Raeburn* „Invalidus tengerész“, *Holbein* „Erasmus“-a, *Rembrandt* „St. Mathien“-ja, *Fraus Hals* „Descartes“-ja, akikkel beszélgetek.

A Louvre a második otthonom. Az első az — *utca*. Most a szobrok közt jártam. Apollon fehér márvány fejét le is rajzoltam. A legfinomabb férfifej, amit ellehet képzelni.

És láttam a *melosi Venust*!

Külön márványsarnok. Ugy ülnek körülte a különböző nemzetbeliek, mintha imádkoznának hozzá. Egy vastag ur, fénylő szemekkel egészen belevörösödött az imádatba. Még izzadt is. — Nézem ezt a gyönyörű asszonyt. Ilyen vonalakat még nem faragtak. Nézem a torsokarját s nincs annyi fantáziám, hogy elhelyezzem valahogy. Minden elképzelés rossz. Csak ő tudná még egyszer jó helyre tenni. Ő, a nagyszerű görög művész, aki legistenibb, legmelegebb szerelmi időszakában teremtette meg őt. Ugy mondják, *Praxiteles*.

Ezekben a paharaók sarkophagájában, mindenütt egy odaadó nőcske van vésve, meztelenül, a legfinomabb ókori munkával. Jó helyet kerestek ki pharao barátaink, még mint — mumia is.

Ilyenkor hétfőn, amikor esik az eső, mit csinál az ember mást, mint autózik, persze az autóbuson — olyan olcsó. Harminc émsből kifutja a versaillesi kapuig és vissza a Bourse-ig. Be is mentem ebbe a világ legnagyobb pénzvárosába. Ép úgy kiabálnak, mint a pesti börtén a vastag zsidó urak. Ezeknek itt a tárcájuk vastag ugylátszik.

Borzasztóul tetszett nekik, hogy leirom a dolgukat, egyszerre husz is kérdezte, hogy mit. Megtudták, hogy magyarul. Már vic-

celtek is, mintha én is börze volnék. Aztán otthagytam őket.

Maga a palota, egy görög templom — kívülről. Belül biztos, hogy van holmi szemét. Lám: szemétdombon nő az arany. Nagy értékek lehetnek szóban. Csupa öreg és kopasz ur. Valami veszettül lelkesednek mégis. Az a foglalkozásuk, hogy orditozzanak.

A Madelainban délelőtti misét hallgattam. Vagy huszonöten voltak mindössze a — hívők. Majd csupa asszony. Ugy hatott rám ez a görög templom, mintha valahogy más Istent imádnának benne, mint eredetileg szánva volt. Belül is egészen világos. S nehéz volt harmoniába hoznom a nyílt korynti oszlopokat a tövükben meghúzódó ájtatos szentekkel, Mária Magdolnával. Talán ide is Bourse-t kellene csinálni inkább — Párisban.

Tűz volt a Monte-Parnasse-on az éjjel. Fölvonult a Chartier-Latin egész kedves népe. Cocotteok, apache-ok, festők, négerék, mindenféle népség. A „*Denfert Rocherau*“-n remekül festett *Bartholomé* óriás ércoroszlánja, amint körülfeketéltette a tömeg. A tűznek fénye mellett olvastam a felírást: „Défense la Nation“ — mondani látszott valamit!

A *Notredame* és a vásárcsarnok. Hogy kerülnek ezek egybe? Az olcsó veszekedés és nagyszerű nyugalom. Mindkettőnek a falába egyformán bele van vésve a „Liberté Égalité, Fraternité.“ Itt minden ezé. Még ezt a nyolcszáz esztendő műremekeit is a hatalmába vette. Nem is templomosoknak való hely ez, hanem művészeknek. Ugy álllok előtte, mint egy meleg asszony legrejtelmesebb ruhadarabja előtt. Finom és csipkés. Ezekből a finom kövekből összerótt ruha, vajjon milyen testet takarhat. Olyan sejtelmeset, izgalmasat, mint a ragyogó asszonyi test. — Bemegyek a méhébe, hogy rájussak egyre s másra.

Mint egy volvoxgolyó, úgy hentergőzöm benne. És melegség van itt belül... Ezek a finom kövek gurítják a golyót tova. És fürösztik, gyöngéden, simogatva. Egy pillanatra megállok; valahol az üvegfestések csodás homályában, egy kis francia fényképező masinával kapja le a márvány szenteket.

Nem templomosoknak való ez a hely, hanem művészeknek, elevenséges volvoxgolyónak, aki legmelegebb, legizzóbb izgalmaival éli.

Hotel des Invalides. Ide való Napoleon. Ide a rokkant katonák hatalmas palotájába. Nagyon megroskadt a világerő hős, mindössze a márvány sarkophagájába zsugorodott bele. Semmi.

Nem tudom, tán hangulatom nincs most, hogy nem ragad meg a szelleme. Pedig, aki bámultam volt, nagyságát és szeretem őt. Egy levenséges dolog azért jobban megragadt. Körülte vén zászlók vannak letűzve, ő szerette őket diadalmas csatákban. Rivoli, a Pyramisok, Marengo, Austerlitz, Friedland, Wagram Moskawa — sokat tudnának mesélni róluk. De hogy a zászlók legtöbbje sárgafekete kétfejűsasos — ez fog meg legjobban.

Egy kis izgalommal lestem, hogy bebo-csásának a Moliéreházába, ahogy mi már otthon is nevezzük a Comédie Française. Szinte betolongtunk. Mi, idegenek. Francia kevés lehetett a *Figaro házasságában* az este, mert még igen sokáig, az előadás alatt is pisznogtak a hölgyek és urak. Nagyon komoly belül ez a vén színház — az én fantáziám segítségével. És okos is. Épen nem a közönségnek épült, hanem a színpadért. Alig is vagyunk kíváncsiak egymásra, egészen a darabé vagyunk. Ilyen színházosdi mellett, nálunk becsukhatnók a boltot. (Persze nem mutogathatnák a legujabb kalapformákat, a különböző kerületek nemes hölgyei).

A Jardin de Luxembourgban, elnézem a francia gyerekeket, (erős, piros a szájuk finom a bőrük) amint a kerti tavon vitorlás hajócskákat egy zsinóron igazgatják. Na-